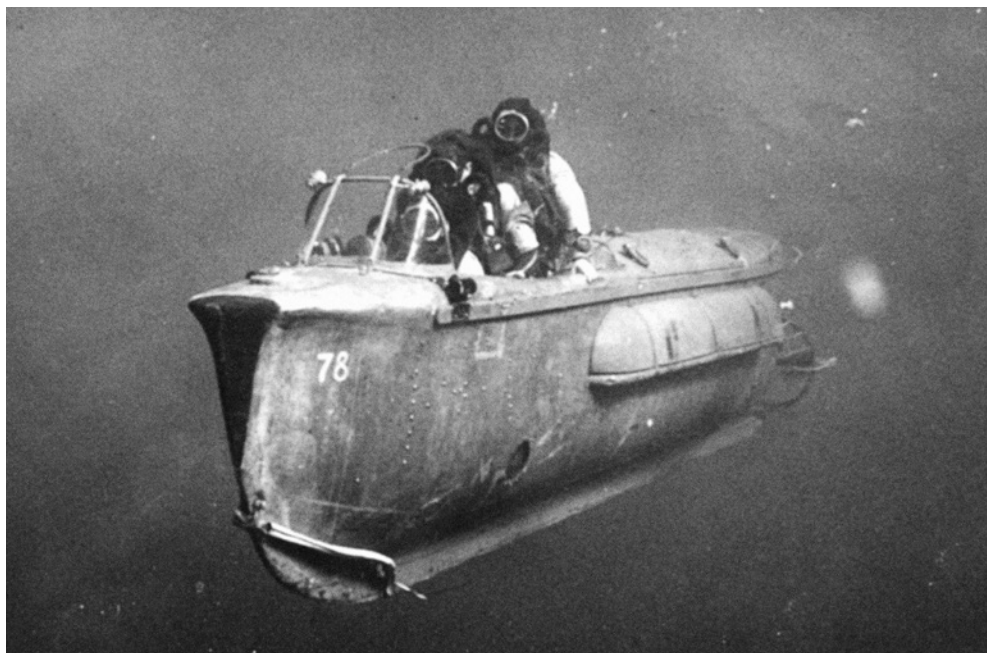

ZIW ALMOG

13 FLOTYLLA

KOMANDOSI IZRAELSKIEJ MARYNARKI
WOJENNEJ NA MORZU CZERWONYM
1967–1973

TETRAGON

WARSZAWA

Tytuł oryginału:
Flotilla 13. Israeli Naval Commandos in the Red Sea, 1967–1973

Tłumaczenie:
Jan Szkudliński

Redakcja:
Tadeusz Zawadzki, Krzysztof Kubiak

Redakcja wywiadu z adm. Ziwem Almogiem:
Łukasz Przybyło

Współpraca redakcyjna i korekta:
Joalnta Wierzchowska

Projekt graficzny serii i okładki:
Teresa Oleszczuk

Indeks:
Łukasz Przybyło

DTP, mapy:
Tadeusz Zawadzki

Copyright © 2017 by Ze'ev Almog
Copyright © 2017 by Tetragon sp. z o.o.

Ilustracja na okładce: Izraelski miniaturowy pojazd podwodny, tzw. świnia (Clandestine Immigration and Israel Navy Museum, Haifa/he.wikipedia.org)

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Książka ani żadna jej część nie może być przedrukowywana ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana czy powielana mechanicznie, fotooptycznie, zapisywana elektronicznie lub magnetycznie, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy.

Wydawca:
Wydawnictwo Tetragon Sp. z o.o.
00-836 Warszawa, ul. Żelazna 41 lok. 21
e-mail: kontakt@tetragon.com.pl

Książki można zamówić na: www.tetraerica.pl

Druk i oprawa:
Print Group Sp. z o.o.
booksfactory.pl

ISBN 978-83-63374-55-6

Spis treści

Wstęp do wydania polskiego	7
Wojownik	12
Podziękowania	29
Nota od wydawców	30

13 Flotylla

Podziękowania	33
Wstęp	34
Rozdział 1. Morskie siły specjalne podczas wojny na wyczerpanie	36
Wprowadzenie	36
Sytuacja geostrategiczna po zakończeniu wojny sześciodniowej	36
Wojna na wyczerpanie – implikacje i plany	37
Komandosi marynarki w czasie wojny na wyczerpanie	45
Rozdział 2. Raid na Zieloną Wyspę	59
Operacja „Bulmus 6”	59
Cele ataku.	62
Rezultaty rajdu	99
Dodatkowe uwagi do rajdu na Zieloną Wyspę	102
Rozdział 3. Operacja „Eskorta”. Zatopienie kutrów torpedowych w Zatoce Sueskiej.	109
Operacja „Rawiw Katan”	110
Operacja „Eskorta”	112
Siły i zadania	119
Ostateczny plan	120
Wykonanie zadania	120
Rezultat misji.	128
Uwagi kontradmirała rez. Amiego Ajalona na temat operacji „Eskorta”	131

Rozdział 4. Operacje 13 Flotylli pod Hurgadą podczas wojny Jom Kippur	136
Zadania wykonywane na Obszarze Morza Czerwonego przed wojną	138
Stosunek sił w regionie	139
Tło historyczne rajdów na Hurgadę	146
Plany operacyjne Obszaru Morza Czerwonego przed wojną Jom Kippur	148
Wojna Jom Kippur	149
Pierwszy rajd na Hurgadę	156
Drugi rajd na Hurgadę	158
Trzeci rajd na Hurgadę	164
Czwarty rajd na Hurgadę	168
Wyjątkowość rajdów na Hurgadę i ich bilans	176
Załączniki	178
Załącznik 1. 13 zasad Almoga dla 13 Flotylli. I nie tylko...	178
Załącznik 2. Dokonać niemożliwego.	185
Załącznik 3. Tabela stopni Sił Obrony Izraela	189
Załącznik 4. Siły użyte w operacjach Flotylli	190
Skorowidz nazwisk	191
Skorowidz nazw geograficznych	194

Wstęp do wydania polskiego

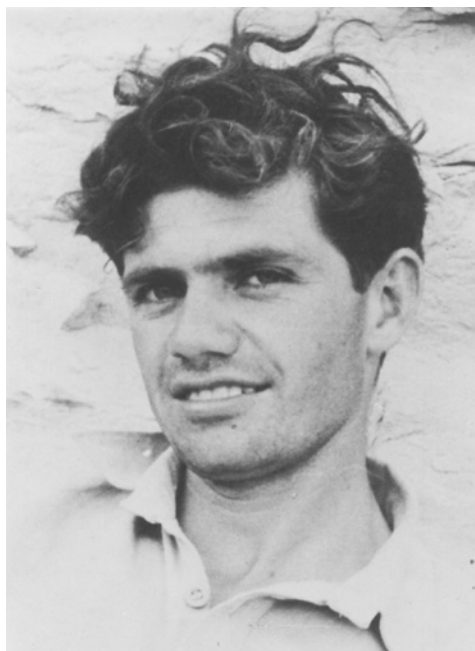
Konflikt izraelsko-arabski w zasadzie stał się nieuchronny w chwili, kiedy Teodor Herzl opublikował swoją książkę *Państwo żydowskie* (1896 r.), a Kongres Syjonistyczny rozpoczął starania o poparcie idei osadnictwa żydowskiego w Palestynie. Dopóki jednak pozostawała ona pod panowaniem tureckim, jakkolwiek szerszy ruch emigracyjny nie miał szans powodzenia. Sytuację zmieniła I wojna światowa, klęska Turcji i objęcie brytyjskim mandatem Palestyny. Zasadnicze znaczenie miała deklaracja Balfoura. Zapowiadała stworzenie „żydowskiej siedziby narodowej” w Palestynie, co zostało zrozumiane przez Żydów jako zapowiedź stworzenia państwa. Utworzenie państwa żydowskiego w Palestynie stało w jawnej sprzeczności z obietnicami brytyjskimi wobec Arabów, którymi skusili ich do udziału w wojnie przeciw Turkom. Kolejne alije (fale emigracji żydowskiej do Palestyny) spowodowały, że w chwili deklaracji niepodległości Izraela, 14 maja 1948 r., w Ziemi Świętej znajdowało się już ponad 600 tys. Żydów – sześćdziesiąt pięć lat wcześniej było ich tylko około 25 tysięcy.

Pierwsze żydowskie organizacje samoobrony zostały utworzone już w 1909 roku – był to Ha-Szomer, w 1920 r. wchłonięty przez Hagana¹. Po I wojnie światowej, kiedy Brytyjczycy przejęli panowanie nad Palestyną, na podstawie mandatu Ligi Narodów, konflikt żydowsko-arabski cały czas się zaostrzał. Po wybuchu powstania palestyńskiego w 1936 r. społeczność żydowska zawarła niepisany i chwiejny sojusz z Brytyjczykami. Uległ on zacieśnieniu po wybuchu II wojny światowej. Już w 1940 r. SOE wysłała do Palestyny mjr. Palmera, który utworzył z żydowskich ochotników pierwszy oddział morskich komandosów. Ich pierwsza misja była zarazem ostatnią. Na pokładzie policyjnego ścigacza „Sea Lion” znalazło się 23 żołnierzy Hagany razem z mjr. Palmerem. Wyruszyli na akcję bojową przeciw Trypolisowi, portowi i rafinerii ropy w Libanie, kontrolowanym wówczas przez rząd Vichy. Ślad po okręcie zaginął i do dziś nie wiadomo, co się z nim stało. Przywódcy Hagany i elitarnego Palmachu² zdawali sobie sprawę, że stworzenie quasi-marynarki oraz morskich oddziałów sabotażowo-dywersyjnych jest koniecznością. Dlatego w 1943 r. powstaje Paljam (kompania morska), którego jednym z pierwszych członków był Izzi Rahaw, który miał spory wpływ na autora niniejszej książki. Największym sukcesem morskich palmachowców było uszkodzenie transportowca „Empire Rival”. Statek ten używany był do deportacji zatrzymanych przez Brytyjczyków żydowskich uchodźców do obozów na Cyprze.

Paljam odegrał niezwykle istotną rolę w okresie po zakończeniu II wojny światowej, a przed ustanowieniem Państwa Izrael. Właśnie ta organizacja przemyciała przez brytyjską blokadę ocalałych z Holocaustu europejskich Żydów, broń dla podziemnej armii oraz prowadziła działania

¹ Hagana (pol. obrona) – tajna organizacja stworzona w 1920 r. do samoobrony przez żydowskich emigrantów w Palestynie, w 1948 r. przekształciła się w Siły Obrony Izraela (przyp. red.).

² Palmach (hebr.) – kompanie szturmowe, oddziały walki czynnej Hagany (przyp. red.).

Zvi Spector, dowódca morskich komandosów Palmachu, i mjr Anthony Palmer, ich brytyjski dowódca i szkoleniowiec, 1939–1941 (Palmach Archive via the PikiWiki)

dywersyjno-sabotażowe przeciw Brytyjczykom. Po niedawnym sojuszu nie było śladu. Wojna z Palestyńczykami i państwami arabskimi toczyła się już od 1947 roku, a zakończyła się dopiero w 1949 r. Po zajęciu Hajfy w 1948 r. powstała Marynarka Wojenna Izraela, a jednym z jej elementów była jednostka komandosów morskich³. Pierwszym jej dowódcą był, wywodzący się z Paljamu, Jochai Ben-Nun. Za jego sprawą i pod jego dowództwem izraelska marynarka wojenna odniosła swój największy sukces w czasie wojny o niepodległość Izraela⁴. 22 października 1948 roku oddział komandosów zaatakował trzema motorówkami wyładowanymi materiałami wybuchowymi egipski okręt flagowy „Emir Farouk” i towarzyszący mu trałowiec⁵. Atak zakończył się pełnym sukcesem. Zatopiono „Emira Farouka”, a trałowiec został poważnie uszkodzony. W czasie ataku ranny został Ben-Nun, ale były to jedyne straty Izraelczyków. Dowódcy komandosów nadano tytuł Bohatera Izraela – najwyższą wówczas izraelską nagrodę wojskową⁶.

³ Jeszcze przed ogłoszeniem niepodległości przez Izrael Paljamowi udało się zakupić sześć włoskich motorówek przystosowanych do przewozu 600 kg materiałów wybuchowych. Były to pozostałości po X Flotyli, czyli włoskich komandosach morskich często nazywanych ludźmi-żabami. Pierwszym instruktorem wprowadzającym Izraelczyków w tajniki obsługi tego sprzętu był Włoch, który uczestniczył m.in. w akcji przeciwko brytyjskim zbiornikom na redzie Sudy na Krecie. Abraham Rabinovich, *The boats of Cherbourg*, Nowy Jork 1988, s. 23 (przyp. red.).

⁴ Opis tej wojny można znaleźć m.in. w: Krzysztof Kubiak, *Wojna o niepodległość Izraela 1947–1949*, Zabrze–Tarnowskie Góry 2013; Benny Morris, 1948. *The history of first Arab-Israeli war*, London 2008; David Tal, *War in Palestine 1948. Strategy and diplomacy*, Nowy Jork 2004 (przyp. red.).

⁵ Dramatyczny opis ataku na egipskie okręty można znaleźć w książce Abrahama Rabinovicha, *The boats of Cherbourg*, Nowy Jork 1988, s. 23–26 (przyp. red.).

⁶ Tytułem Bohatera Izraela za wybitne zasługi podczas wojny o niepodległość uhonorowano 12 żołnierzy–tytuł, ile było żydowskich plemion. Był to akt jednorazowy. Dopiero w 1970 r. Izrael dopracował się systemu

**Pierwsza morska jednostka komandosów izraelskiej marynarki wojennej w tzw. małym obozie.
Od lewej: Jaakow Ritow, Jochai Ben-Nun, Izzi Rahaw, Zalman Abramow,
Gerszon Karlinsky, Eitan Szpusznik, Atlit, 1950 (Palmach Archive via the PikiWiki)**

Po wojnie o niepodległość marynarka wojenna znalazła się na szarym końcu pod względem finansowania zakupów sprzętu oraz dostępu do zasobów ludzkich nowo powstałego państwa. Kupowano co prawda przestarzałe okręty od innych państw, ale flota była biedną kuzynką innych rodzajów sił zbrojnych. W czasie kampanii sueskiej⁷ Izraelczykom udało się przechwycić,

odznaczeń wojskowych. Na mocy ustawy Knesetu najwyższym odznaczeniem wojskowym Izraela stał się Medal za Dzielność (*Itur HaGvura*) i wszyscy Bohaterowie Izraela automatycznie go otrzymali. Medal do dzisiaj przyznano 40 razy (przyp. red.).

⁷ Konflikt ten ma jeszcze co najmniej kilka innych nazw. Dla Izraelczyków jest to operacja „Kadesz”, dla Francji i Wielkiej Brytanii operacja „Muszkietier”, dla Arabów „trójstronna agresja”, ponadto: wojna sueska, kryzys sueski. Opis tej wojny można znaleźć m.in. w: Krzysztof Kubiak, *Suez 1956*, Gdańsk 2006, Ahron Bregman, *Israel's Wars. A history since 1947*, London 2004, s. 55–61; Motti Golan, „The Sinai War: three partners, three wars”, w: *Never-ending conflict. Israeli military history*, Mechanicsburg 2004, s. 87–108. Ciekawe podsumowania i analizy znajdują się w dwóch zbiorach artykułów: Simon C. Smith (red.), *Reassessing Suez 1956. New perspectives on the*

JOCHAI BEN-NUN

(National Photo Collection)

Ur. 17 XII 1924 roku w Hajfie, ojciec był emigrantem z południa Rosji, a matka urodziła się w rodzinie emigrantów, ale już na terenie Palestyny. Po ukończeniu szkoły średniej wstąpił do Hagany w 1940 r., a następnie został przeniesiony do Palmachu. W 1944 r. został urlopowany i rozpoczął studia medyczne. W 1945 r. po zakończeniu wojny został członkiem Paljamu. W 1946 r. zespół Ben-Nuna uszkodził statek „Empire Rival”. Przed wybuchem wojny Ben-Nun organizował oddziały samoobrony w Hajfie, a następnie walczył w brygadzie „Harel”, ochraniając konwoje z zaopatrzeniem dla Jerozolimy. Podczas tych działań został poważnie ranny. Po wybuchu wojny o niepodległość awansowany do stopnia majora Ben-Nun został wysłany do Jugosławii po czołgi zakupione w Czechosłowacji, które miały być dostarczone drogą morską, lecz jego misja się nie powiodła. W 1948 r. pełnił obowiązki dowódcy oddziału komandosów morskich i na ich czele zatopił „Emira Farouka”. W styczniu 1950 r. został dowódcą jednostki sił specjalnych – 13 Flotylli stacjonującej w Atlit. W latach 1950–54 studiował inżynierię i architekturę na Massachusetts Institute of Technology. W styczniu 1956 objął dowodzenie niszczycielem INS „Jafo”. Podczas kryzysu sueskiego uczestniczył w przechwyceniu egipskiego niszczyciela „Ibrahim el Awal”

(później INS „Haifa”). W październiku 1957 r. Ben-Nun ponownie objął dowództwo nad 13 Flotyllą. W dniu 1 marca 1960 otrzymał awans na komandora i nominację na szóstego dowódcę Marynarki Wojennej Izraela. Po sześciu latach zakończył służbę i odszedł na emeryturę. Podczas wojny sześciodniowej (1967) oraz wojny Jom Kippur (1973) na ochotnika zgłosił się do służby. Po odejściu z marynarki Ben-Nun został dyrektorem Israel's Oceanographic and Limnological Research Ltd. (1968–1982). Zmarł 6 VI 1994 r. w Nowym Jorku w 1994 r. i został pochowany w kibucu Ma'agan Micha'el.

a potem wcielić do własnej marynarki jeden z egipskich niszczycieli. Poza tym udział Wielkiej Brytanii i Francji w wojnie przeciw Egiptowi spowodował, że izraelska marynarka wojenna nie stała przed żadnymi wyzwaniami, ze względu na absolutne panowanie sprzymierzeńców na morzu. Po 1956 r. pojawiły się cztery koncepcje rozwoju sił morskich Izraela:

1. Kontynuacja rozwoju marynarki opartej na niszczycielach pamiętających II wojnę światową.
2. Rozwój sił podwodnych.
3. Oparcie floty na jednostkach specjalnych (13 Flotylli).
4. Budowa nowego typu floty opartej na okrętach raketowych⁸.

W każdej koncepcji rozwojowej komandosi morscy odgrywali większą lub mniejszą rolę. Jednak dowództwo marynarki (o szefostwie sił zbrojnych nie wspominając) jasnej koncepcji rozwoju, elitarnych przecież, sił specjalnych nie miało. Dodatkowo specjalistyczne szkolenie zabierało tyle czasu, że żołnierze 13 Flotylli mogli w pełni poświęcić swoim obowiązkom mniej niż rok z obligatoryjnej trzyletniej służby. Improwizowane i nieco chaotyczne metody szkolenia i prowadzenia operacji uległy znacznej poprawie po nawiązaniu współpracy z brytyjską SBS⁹, a następnie (po 1957 r.) z francuskimi komandosami morskimi. Niemniej gotowość bojowa była niska, a szkolenie komandosów morskich nie było w pełni profesjonalne.

crisis and its aftermath, Aldershot 2008 oraz Selwyn Ilan Troen (red.), Moshe Shemesh (red.), *The Suez-Sinai crisis. Retrospective and reappraisal*, Londyn 1990 (przyp. red.).

⁸ Abraham Rabinovich, *The boats of Cherbourg*, Nowy Jork 1988, s. 26–27 (przyp. red.).

⁹ SBS – Special Boat Squadron, brytyjscy komandosi morscy (przyp. red.).

Szkolenie z francuskimi komandosami morskimi w Tulonie zapoczątkowane przez dowódcę 13 Flotylli Izziiego Rahawa (na zdjęciu ze swoim francuskim odpowiednikiem), odbywało się – z małymi wyjątkami – corocznie w latach 1956–1967. (z arch. Ziwa Almoga)

Katastrofa przyszła w czasie wojny sześciodniowej. 13 Flotylla otrzymała zadanie neutralizacji arabskich flot. Misja w Syrii po prostu nie została przeprowadzona, ponieważ dowódca zrezygnował z wykonania zadania. Infiltracja Port Saidu przez nurków udała się, ale nie znaleziono celów (okrętów) do zniszczenia. Najgorszy przebieg miała akcja w Aleksandrii, gdzie Egipcjanie złapali sześciu nurków, którzy przedostali się do portu. Po wojnie dowództwo Izraelskich Sił Obrony w ogóle zastanawiało się nad sensem dalszego istnienia oddziału komandosów morskich. Wtedy dowódcą 13 Flotylli mianowano Ziwa Almoga.

Łukasz Przybyło

Wojownik

W dniach 21–24 września 2016 r. admirał Ziw Almog udzielił wielogodzinnego wywiadu czteroosobowej grupie badaczy: prof. Krzysztofowi Kubiakowi, dr. hab. płk. Juliuszowi Tymowi, dr. Łukaszowi Przybyto i red. Tadeuszowi Zawadzkiemu. Ponadto dodatkowe informacje dotyczące biografii Ziwa Almoga oraz historii 13 Flotylli pochodzą z książek: Ze'ev Almog, *Flotilla 13: Israeli Naval Commandos in the Red Sea, 1967–1973*, Annapolis 2010; Samuel M. Katz, *Night Riders*, Nowy Jork 1997; Abraham Rabinovich, *The boats of Cherbourg*, Nowy Jork 1988; hebrajskiego i angielskiego biogramu na Wikipedii, a także wielu stron internetowych.

Morskie operacje specjalne, czyli istota działania 13 Flotylli, to jeden człowiek – Ziw Almog. To wszystko, co chciałem powiedzieć.

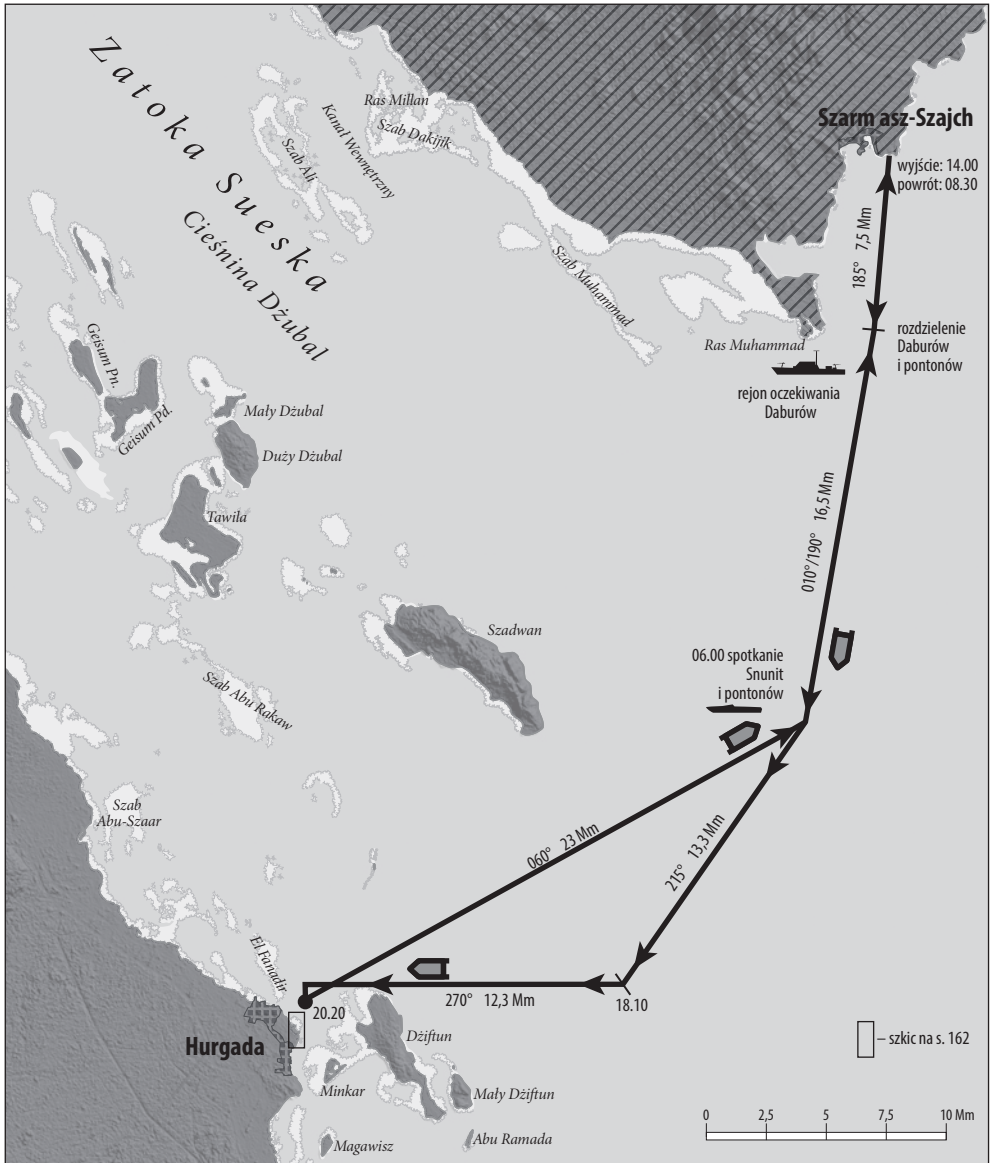
Ami Ajalon, dowódca MW Izraela w latach 1992–95 na spotkaniu wszystkich żyjących żołnierzy 13 Flotylli w 1993 r.¹⁰

Ziw Almog urodził się 1 lutego 1935 r. w Tel Awiwie w rodzinie emigrantów z Polski. Po roku od jego urodzenia rodzice przeprowadzili się do Hajfy. Zamieszkali w dzielnicy Bat Galim niedaleko portu, przy samej plaży. Rodzina Ziwa była bardzo religijna, a szczególnie bliskie stosunki łączyły go z dziadkiem, który wyemigrował do Palestyny kilka lat wcześniej niż jego dzieci.

Ziw Almog: *Mieszkaliśmy na skraju plaży. Spędziłem tam 12 lat, kochałem morze, większość dnia spędzałem na plaży pływając, łowiąc ryby i grając w piłkę wodną – byłem dzieckiem natury. Najwięcej czasu spędzaliśmy na basenie o olimpijskich wymiarach, który miał też wieżę do skoków z trzema piętrami: 3, 5 i 10 metrów. W Bat Galim chodziłem do przedszkola i ukończyłem cztery klasy szkoły podstawowej. Potem mój ojciec chciał, żebym uczęszczał do szkoły religijnej, więc do piątej i szóstej klasy chodziłem do szkoły w górnej Hajfie. Potem moi rodzice przeprowadzili się do Kirjat Mockin, kilka kilometrów na północ od Hajfy. Zanim się wyprowadziliśmy, miało miejsce zdarzenie, które szczególnie mocno zapamiętałem. W lutym 1947 r. „Chaim Arlosoroff”¹¹ – statek z 1938 imigrantami ze Szwecji i Włoch osiadł na skałach dokładnie naprzeciwko mojego domu. „Chaim Arlosoroff” osiadł po „cywilnej” stronie, bo kilkanaście metrów dalej był płot oddzielający port wojenny, w którym stacjonowali Brytyjczycy. Paljam przemycił tych emigrantów do Palestyny, zanim Brytyjczycy zdążyli zareagować. Tak swoją drogą to w domu obok mieszkali brytyjscy żołnierze – często się z nimi bawiłem, a oni mnie bardzo lubili – chyba przypominałem im o domu. Ja też ich lubiłem. Zaraz za moim domem zaczynała się dzielnica arabska. Często biliśmy się z arabskimi dziećmi, ale nie nazbyt poważnie.*

¹⁰ Samuel M. Katz, *Night Riders*, Nowy Jork 1997, s. 12 (przyp. red.).

¹¹ Obszerna informacja o tym statku: [https://en.wikipedia.org/wiki/USCGC_Unalga_\(WPG-53\)](https://en.wikipedia.org/wiki/USCGC_Unalga_(WPG-53)) (przyp. red.).

**Ogólny schemat drugiego ataku (11/12 X 1973 r.), przeprowadzonego przez nurków.
Zaskoczenie uzyskane dzięki dobraniu miejsca i środków.**

podejrzanie, że zostali wykryci, zeszli zatem na dużą głębokość – co samo w sobie było niebezpieczne – przed wyruszeniem na północ. Około 50 minut później, około 2.00, osiągnęli okolice pirsu paliwowego, skąd Gadi zameldował o wykonaniu zadania przez jego parę. O 3.20 dwójka całkowicie wyczerpanych nurków znalazła się na pontonach.

Druga para – starszy bosman rez. Awinoam Brakin i starszy bosman Meir Lewi – przez około pół godziny płynęła pod wodą w kierunku południowego pirsu. Osiągnąwszy cel, rozpoznali

Załącznik 3. Tabela stopni Sił Obrony Izraela

Uwaga: W siłach zbrojnych Izraela nie ma rozróżnienia stopni dla wojsk lądowych, marynarki wojennej i sił powietrznych.

Korpus poborowych (żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową)			
Siły Obrony Izraela	Wojsko Polskie		Odpowiednik NATO
	wojska lądowe i lotnictwo	marynarka wojenna	
turai	szeregowy	marynarz	NATO OR-2
raw turai	kapral	mat	NATO OR-4
samal	plutonowy	bosmanmat	NATO OR-5
samal riszon	sierżant	bosman	NATO OR-6
Korpus chorążych (żołnierze ochotnicy, przedłużający czas obowiązkowej służby wojskowej)			
raw samal	starszy sierżant	starszy bosman	NATO OR-7
raw samal riszon	sierżant sztabowy*	bosman sztabowy*	NATO OR-8
raw samal mitkadem	młodszy chorąży	młodszy chorąży marynarki	NATO OR-8
raw samal bakhir	chorąży	chorąży marynarki	NATO OR-9
raw nagad	starszy chorąży	starszy chorąży marynarki	NATO OR-9
Korpus oficerski			
segen miszne	podporucznik	podporucznik	NATO OF-1
segen riszon	porucznik	porucznik	NATO OF-1
seren	kapitan	kapitan	NATO OF-2
raw seren	major	komandor podporucznik	NATO OF-3
sgan aluf	podpułkownik	komandor porucznik	NATO OF-4
aluf miszne	pułkownik	komandor	NATO OF-5
tat aluf	generał brygady	kontradmiral	NATO OF-6
aluf	generał dywizji	wiceadmiral	NATO OF-7
raw aluf	generał broni		NATO OF-8

* Obecnie brak polskich odpowiedników.

Istnieją ponadto specjalne stopnie kapitana i porucznika (tzw. akademickie) dla oficerów służby medycznej i dentystycznej, weterynarii, prawa i korpusu duszpasterskiego.

Stopień raw alufa nadawany jest szefowi Sztabu Generalnego, z reguły więc w Izraelskich Siłach Obrony jest tylko jeden generał w tym stopniu. W czasie wojny staje się on Naczelnym Dowódcą Sił Zbrojnych, więc jego stopień odpowiada raczej generałowi armii lub marszałkowi. Wyjątek zaistniał w czasie wojny Jom Kippur, kiedy obok szefa Sztabu Generalnego raw alufa Dawida „Dado” Elazara, powołano do służby pozostającego w rezerwie raw alufa Chaima „Kidoni” Bar-Lewa.

Na użytek zewnętrzny do stopni generalskich Izraelczycy używają powszechnie używanej nomenklatury: generał brygady/brygadier (tat aluf), generał major (aluf), generał porucznik (raw aluf). I tak przyjęto w niniejszej książce.

Załącznik 4. Siły użyte w operacjach Flotylli

Przygotowane przez adm. Ziwa Almoga zestawienie sił 13 Flotylli uczestniczących w różnych operacjach ma ma celu uzmysłowienie Czytelnikowi jak niewielkie to były siły, o czym często w tekście książki Autor wspomina. Każda strata poniesiona podczas walki czy ćwiczeń musiała się odbijać na efektywności i morale takiej jednostki.

▣ WOJNA SZEŚCIODNIOWA:

a) Atak na port w Aleksandrii:

- a) marynarka wojenna: okręt podwodny,
- b) siły 13 Flotylli: dowódca oddziału nurków w stopniu porucznika + 6 nurków.

b) Atak na Port Said:

- a) marynarka wojenna: niszczyciel INS „Yaffo”, trzy kutry torpedowe,
- b) 13 Flotylla: dowódca oddziału (kmdr ppor. Ziw Almog) + 2 świni (2 oficerów + 2 nurków) + okręt-matka (3 wojowników).

c) Atak na Mint al Bayda (Syria):

- a) 13 Flotylla: dowódca oddziału nurków + zastępca + 6 nurków.

▣ RAJD NA ZIELONĄ WYSPĘ (OFICEROWIE)

- a) 13 Flotylla: dowódca operacji (kmdr por. Ziw Almog) + 8 oficerów (2 kapitanów i 6 poruczników),
- b) 13 Flotylla (sekcja wiążąco-dywersyjna): porucznik + 2 wojowników (w tym operator świni),
- c) Sajjeret: dowódca oddziału (ppłk) + 4 poruczników,
- d) 13 Flotylla (pontony i ewakuacja): dowódca (kmdr ppor.) + 1 porucznik,
- e) 13 Flotylla (łącznie; wieża na wybrzeżu): 1 oficer.

▣ WOJNA JOM KIPPUR, OBSZAR MORZA CZERWONEGO (OFICEROWIE)

- a) 13 Flotylla: 20 wojowników – w tym 10 oficerów,
- b) Dabury: dowódca (kmdr ppor.) + 10 oficerów; po 8 października 1973 r. dodatkowo jeden kapitan + 10 oficerów,
- c) Okręty desantowe (6): 1 kapitan + 12 oficerów.

Skorowidz nazwisk

Abboudi, Jossi 102

Abramow, Zalman 9

Adan, Awraham „Bren” 20, 22, 47, 130

Ajalon, Ami 12, 62, 76, 82, 85, 99, 100, 116, 120, 124, 131

Almog, Gal 22, 27

Almog, Geula 27, 33

Almog, Oz 22, 27

Almog, Ram 27

Almog, Ziw, *passim*

Amir, Giora 29

Amit, Gadi, *zob.* Kroll, Gadi

Asaf, Israel 81, 85, 88, 99

Asif, Szlomo „Bigler” 116, 120, 124, 129, 132

Awinun, Dani 71, 77, 93, 94, 97

Awraham, Michael 164

Ayalon, Ami 82, 88, 90, 101, 124, 125

Azulai, Benny 93

Balfour, Arthur 7

Banaj, Ejal 94

Bar, Dow 39, 73, 75, 76, 78, 80, 82, 84, 85, 88, 90, 94, 98, 100

Barkai, Michael 24

Bar-Lew, Chaim „Kidoni” 26, 35, 46, 51, 52, 54, 61, 62, 73, 74, 108, 112, 113, 114, 128, 129, 185

Beeri, Uri 98

Ben-Gurion, Dawid 23

Ben-Jonach, Chaim 49

Ben-Josef, Awiszaj 78, 82, 116, 120, 124, 134

Ben-Nun, Jochai 8–10, 16, 153, 170–172, 182, 185

Bigler, *zob.* Asif, Szlomo

Blumenthal, Benjamin, *zob.* Telem, Benjamin

Boaz, komandos Sajjeret 91

Botzer, Awraham „Gepard” 28, 61, 108, 128, 130, 153, 154, 185

Brakin, Awinoam 157, 158, 161, 162

Braun, Ewa 125

Bregman, Ahron 9

Broclewski, Chaim, *zob.* Bar-Lew, Chaim

Conn, Erwin 21

Cookie, ps., komandos Sajjeret 91

Crowl, Philip 21

Dagaj, Israel 80, 85, 88, 90, 157, 158, 166, 172

Dajan, Mosze 53, 55, 108, 178

Digli, Menachem 49, 72, 73, 76, 78, 85, 88, 93, 94, 98

Dinur, Eldad „Gruby” 116, 120, 124, 125, 129, 132–134

Dotan, Mosze 166

Dotan, Szimon 82

Drabina Jakubowa, *zob.* Pundik, Jacob

Drory, Ze'ev 15

Egozi, Ilan 10, 69, 76, 80–82, 84, 94, 99, 100, 107, 148, 153, 171

Eidelson, Awraham, *zob.* Adan, Awraham

Eitan, Dani 166, 172, 174

Eitan, Rafael „Raful” 23, 28, 52, 71, 74, 78, 80, 81, 91, 94, 97, 98, 100–102, 148, 185

Elazar, Dawid „Dado” 17, 26, 61, 63, 143

Elkayam, Saadia „Supapo” 17, 18

Erel, Szlomo 16

Eszel, Szlomo 33, 115, 120, 124–126, 129, 133

Eszkol, Levi 23

Fadhila, Habib 21

Fawzi, Muhammed 37

Fielding, Ted 33
 Flynn, Cathal „Irish” 33

Gidi, komandos Sajjeret 93
 Gidi, sanitariusz 94
 Giluc, Chanan 77, 91, 93, 94
 Golani, Motti 9
 Gonen, Israel 70, 82, 94, 98
 Gonen, Szmul „Gorodisz”, „Szmulik” 26
 Gottesman, Giora 166
 Gozni, Jossi 157, 162, 166
 Greenberg, Abe 22, 33
 Greenman, Motti 82, 84
 Grossman, Ehud „Udi” 157, 166
 Gur, Motta 23

Harel, Baruch „Pinko” 130
 Hassan, Rida 21
 Hayward, Thomas 33
 Herzl, Teodor 7
 Hitler, Adolf 125
 Hurtz, Icik 84, 93
 Husajn bi Talal, król Jordanii 37

Icchak, Arjech „Arjo” 78, 84, 116, 120, 122, 124–127, 133
 Ismail, Ahmad 130

Jaari, Jedidja „Didi” 85, 88, 93, 99, 165, 166, 167
 Jairi, Uzi 39, 49, 105
 Joram, komandos Sajjeret 91

Kabha, Mustafa 34, 37, 49, 53, 101
 Kahalani, Awigdor 30
 Kamińska, Maria 28
 Kamiński, Eljach 28
 Kamiński, Rafael, *zob.* Eitan, Rafael „Raful”
 Kan-Tor, Zwi 30
 Kaplan, Jossi 39
 Karlinsky, Gerszon 9
 Katz, Samuel 12
 Klot, Dawid 98, 157, 159, 166, 172, 175
 Kool, Willem 22

Kroll, Gadi 76, 77, 82, 84, 85, 88, 90, 94, 99, 100, 106, 107, 126, 154, 157, 160–163, 166, 172, 185
 Kubiak, Jerzy 59
 Kubiak, Krzysztof 2, 8, 9, 12, 27, 29, 41, 59, 192
 Kurkis, Mike 98
 Kurosawa, Akiro 105
 Kwaszni, Jossi 84, 93

Lavie, Gil 80, 82, 84, 85, 88, 90, 94, 100, 101
 Le-Moyne, Chuck 33
 Lerer, Liat 59
 Lewi, Dani 33, 90, 93, 94, 98, 99
 Lewi, Itmar 157, 159, 166, 172
 Lewi, Meir 158, 161, 162
 Lewtsur, Uzi 175
 Liwnat, Uzi 73, 76, 88, 90, 94, 98, 99, 106

Macliach, Jaron 157
 Mahan, Alfred 21
 Mansi, Lee 33
 Maor, Nir 29
 Marcus, Dawid 166
 Marek, Eli 157, 162, 163, 166, 172
 Matitjachu, Uri 88, 90, 94, 98, 105, 106
 Meir, Golda 176
 Meron, Menachem „Mendi” 24
 Michaeli, Jair 165–168, 172
 Miloch, Rafi 33, 115, 120, 124–126, 129
 Miron, Juwal 91, 94, 99
 Mommsen, Klaus 57, 163
 Morris, Benny 8

Nachmani, Amitaj 77, 91
 Nachum, komandos Sajjeret 93
 Nadel, Chaim 60, 62
 Naser, Gamal 37, 47, 104, 130
 Nir, Oded 33, 115, 120, 125, 126, 129
 Nir, Ran 157, 162
 Noam, komandos Sajjeret 91

Palmer, Anthony 7, 8
 Paz, Emanuel „Paulin” 75, 76, 78, 79, 81, 84, 85, 110
 Przybyło, Łukasz 11, 12, 27, 29

Pundik, Jacob 70, 76, 82, 84, 91, 94

Rabin, Icchak 17

Rabinovich, Abraham 8, 10, 12, 186, 187

Rabinowicz, Icchak, *zob.* Rahaw, Icchak

Rabinowicz, Meir 74

Rahaw, Icchak „Izzi” 7, 9, 11, 15, 16, 18, 33, 146, 178, 179, 180

Ram, Ehud 73, 77, 88, 90, 91, 94, 99, 105

Raz, Dani 164

Refaat, Aszraf 142

Reika, Eljachu 125

Ritow, Jaakow 9

Roth, Israel 119, 126

Roth, ps. Zali 82, 84, 85, 88, 90, 100

Sade, Jochanan 172

Salame, Dawid 29

Selah, Efraim 94

Selah, Jair 172

Sela, Szlomo 33

Shafir, Dov 18

Shai, komandos Sajjeret 91

Shemesh, Moshe 10

Slawin, Szimon 93, 98, 116, 126

Smith, Simon 9

Sofer, Amnon 76, 80, 82, 90, 94, 98

Southworth, Samuel 59

Spector, Zwi 8

Spitzer, Reuwen 157, 172

Stein, Uri 157, 166, 172, 174

Szachak, Zwika 185, 187

Szachar, Joaw 33, 84, 88, 93, 99

Szani, Amnon 157, 166

Szeffi, Gadi 159, 165–169, 172–174

Szomron, Dan 175

Szpusznik, Eitan 9

Szturman, Chaim 33, 82, 84, 88, 93, 99

Szwarc, Eljachu „Metuka” 73, 98

Tal, David 8

Tal, Israel „Talik” 13, 16, 17, 28, 33, 138

Tamir, Szmuel 116, 120, 122

Tasnim, Ahmad 21

Tawlan, Mosze 94

Telem, Benjamin „Bini” 19–21, 143, 149, 153, 154, 163, 168, 185

Tirosz, Cwi „Herszel” 154, 171

Troen, Selwyn 10

Tym, Juliusz 12, 29

Tzur, Rami 172

Uzieli, Dan 157, 160, 162, 163, 172

Waza, Dani 90, 93, 94, 98, 99

Weiss, Amos 98

Weizman, Ezer 23

Weizmann, Vera 133

Wilnai, Matan 47

Wizanski, Nimrod 91

Worthington, George 33

Zamir, Jossi 80, 84

Zawadzki, Tadeusz 12, 29

Zikry, Fuad Abu 130

Ziw, Szaul 52, 77, 78, 93, 94, 98, 99, 149, 153, 154

Zohar, Awraham 33, 34, 37, 39, 59, 106

Skorowidz nazw geograficznych

Abu Rudejs 163

Adabijja 50–55, 58, 61, 62, 82, 106, 113, 116, 119, 133,
141, 148, 175, 176, 185, 188

Adabijja, płw. 43, 50, 51, 55

Adabijja, przyl., *zob.* Ras Adabijja

Afryka 138, 143

Afryka Południowa (RPA) 20

Akaba, Zatoka 136, 138

Akka (Akko) 13, 179

Al-Arisz 19

Aleksandria 11, 18, 146, 179, 182

Algieria 184

Annaba 184

Arabia Saudyjska 136

Aszdod 28, 57

Aszkelon 28

Ataka 48

Atlantyk 136

Atlit 9, 10, 16, 43, 73, 80, 116, 148

At-Tur 163, 187

Autonomia Palestyńska 73

Awali, rz. 141

Azja Południowo-Wschodnia 21

Bardawil, jez. 147

Bat Galim, dz. Hajfy 12, 13

Beer Towijja 17

Beit Kay 133, 134

Bejrut 28, 39, 125

Ber Szewa 147

Bliski Wschód 21

Chartum 104

Cherbourg 8, 10, 12, 186, 187

Chile 22

Cypr 7, 13

Czechosłowacja 10

Czerwone, Morze 28, 35, 44, 108, 109, 118, 130, 131,
136, 138, 142–144, 148, 149, 152, 153, 170, 176

Dessau 20

Dżiftun, mielizna 155–157, 162, 172, 173, 175

Dżubał, cieśnina 152, 163

Egipt 10, 16, 17, 20–22, 28, 35, 37, 47, 49, 50, 54, 56,
58, 63, 102, 103, 105, 110, 128, 136, 137, 141, 142,
149, 153, 175

Eilat 28, 45, 57, 116, 147, 148, 152

Eilat, Zatoka, *zob.* Akaba, Zatoka

Francja 9, 10, 103

Galilea 133

Galilejskie, Jezioro 28, 35

Gaza 17, 18, 43, 178

Geszer 73

Ghaur Wschodni, kanał 46

Gibraltar 41

Golan, Wzgórza 26, 28

Greenwich 20

Hajfa 8, 10, 12–14, 16, 20, 26, 27, 29, 43, 138, 146,
147, 179

Hammadi, most i zapora 47

Harvard 21

Hurgada 35, 57, 109, 136–177, 185

Inchon 22

Ismailia 61

Izrael 7–10, 13, 15, 17, 18, 20–23, 25–29, 33–39, 41, 47, 49, 50, 53–55, 57, 73, 102–105, 108, 110, 115, 116, 131, 133, 136–139, 143, 147, 149, 168, 175, 176, 178, 182

Jaffa 18

Jarmuk, rz. 45

Jerozolima 10, 16, 28, 184

Jezreel, Dolina 146

Jordania 37, 46, 110, 136

Jordan, rz. 19, 39, 46, 133

Jugosławia 10

Kair 49, 136

Kanah, most 47

Kantara 103

Kay House, *zob.* Beit Kay

Kfar Gileadi 20

Kielce 27

Kirjat Mockin 12, 13

Korea 22

Kreta 8

Króla Abdullaha, kanał, *zob.* Ghaur Wschodni

Kurdystan 28

Kursi 35

Liban 7, 22, 24, 28, 58, 141, 184

Londyn 8, 9, 15

Los Angeles 13

Luizjana 147

Łuków 28

Ma'agan Micha'el, kibuc 10

Majd al-Krum 73

Marsa Thilimit 109, 110, 141, 153, 186, 187, 188

Martwe, Morze 39, 46

Merchaw Szlomo 136–139, 141, 143, 144, 149, 153, 154

Miami 57

Millan, kanał 152

Millan, przylądek 152, 163

Minkar, wyspa 157, 166, 168, 172

Morgan, pole naftowe 48, 163

Nag Hammadi 47, 49

Naharijja 133

Newport 21, 98

Niemcy 20

Nil, rz. 47, 49

Nowy Jork 8, 10, 12, 178, 186, 187

Ocean Indyjski 136

Pakistan 22

Palestyna 7, 10, 12–14, 17, 20, 26, 28, 35, 73

Polska 12, 22, 28

Port Fuad 46

Port Said 11, 19, 20, 102, 115

Port Taufik 46, 53, 54, 61, 62, 74, 98

Poznań 59

Pustynia Zachodnia 17

Ramat Dawid 146

Ramat Ha-Szaron 16, 27

Ras Abu Daradż 55

Ras Adabijja 50, 51, 54, 60, 109, 131

Ras Areb 141, 187

Ras Banas 57, 142, 148

Ras Machgara 141

Ras Masala 66, 71, 73, 74, 78, 88, 97, 99, 116

Ras Muhammad 149, 157, 158, 160, 166

Ras Sadat 55, 109, 110, 117, 120, 131

Ras Sudr 55, 56, 71, 74, 76, 94, 97, 98, 110–112, 115–117, 119, 120, 122, 124–126, 129, 139, 153, 176, 185, 186

Ras Zafarana 141

Region Salomona, *zob.* Merchaw Szlomo

Republika Arabska, *zob.* Zjednoczona Republika Arabska

Rosja 10, 26

Sabra, obóz uchodźców 28

Safadża 142, 175

Safed 17

Salomona, Zatoka 149

Sauhadż 53

Stany Zjednoczone 21, 22, 24, 27, 28, 59, 103, 168

Sudy, Zatoka 8

Sueska, Zatoka 35, 43, 44, 48, 50, 53, 54–56, 60, 71, 78,
109, 110, 112, 116, 128, 130, 131, 136–142, 144,
148, 149, 152, 163, 164, 170, 176, 177

Sueski, kanał 13, 37, 38, 43, 44, 46–50, 53, 54, 60, 63,
102–104, 106, 112, 136, 137, 149, 153

Suez 9, 10, 48, 53, 57, 130

Syberia 15

Sydon 24, 184

Synaj, płw. 17, 19, 24, 43–45, 47, 56, 71, 77, 78, 98, 103,
105, 136, 137, 140, 141, 143, 147, 149, 152, 153,
157, 176, 186

Syria 11, 20, 21, 28, 35, 103

Szab Ali, rafa 152

Szab Dakijik, rafa 152

Szadwan, wyspa 143, 144, 154, 160, 163, 172, 175

Szarm asz-Szajch 28, 56, 114–116, 136–139, 142–
144, 146, 148, 149, 152–154, 158, 162–164, 168,
169, 171, 172, 174, 175, 177

Szatila, obóz uchodźców 28

Szwecja 12, 13

Śródziemne, Morze 133, 136, 147, 149

Tel Adaszim 28

Tel Awiw 12, 26–28, 34, 37

Trypolis (w Libanie) 7

Trypolis (w Libii) 184

Tulon 11, 179, 180

Turcja 7

USA, zob. Stany Zjednoczone

Waszyngton 20, 24

Wewnętrzny, Kanał, zob. Millan, Kanał

Wiedeń 26

Wielka Brytania 9, 10, 17, 20

Wielkie Jezioro Gorzkie 54, 61, 62

Wietnam 110, 147

Włochy 8, 12, 13, 41

Włodzimierz Wołyński 14, 15

Zachodni Brzeg 26

Zielona Wyspa 35, 37, 40, 48, 50, 53–56, 58, 59–110,
113–116, 131, 133, 148, 163–166, 179

Ziemia Święta, zob. Palestyna

Zjednoczona Republika Arabska 103, 136